

Act 1031
(2)
1501248419

"EUROPA", ESPERANÇA DE LES CULTURES MINORITARIES

Opta al PREMI EDICIONS D'APORTACIO CATALANA

Lema: "PER CATALUNYA"

ARGENTINA
Correos y Telecomunicaciones
1288584
Sancursol 27 (BL)
Destinatario
Destino
Recibidor
A. R. CERTIFICADO

EL NACIONALISME A EUROPA

El nacionalisme al segle XXè.

El segle XXè. s'ha caracteritzat per una generalització en acceptar el nacionalisme com una actitud política. I, ^{per la que} si bé en cada cas ha presentat uns trets particulars, en general ha primat el nacionalisme autàrtic, val a dir, els estats s'han erigit en nació i no sels ha respectat les minories ètniques immerses al seu si; sió que les ha a^{de}rrreat i ha buscat de demanar els estats veïns amb ambició imperialista. Aquests "nacionalsmes, totalitaris i imperialistes, ha cercat, gairebé tots, se^{de} excepció, una doctrina que justificués llur acció. Així, l'home del ^{de}estrem segle va veure sorgir el racisme germànic i el ^{pix}fascisme italià, el qual va servir de model per als moviments ^{fascistes} de certs països de l'Europa central i oriental, d'Àsia i Amèrica Llatina, i fou la llavor que va germinar a Rumania creuada per Carolus Zelia-Cedreanu, a Grècia pel General Ioannis Metaxas i a la "pell de brau" pel Generalíssim Francisco Franco. També al Japó tingué influència la seva doctrina i a Rússia hauria de produir el mesianisme ortodoxe rus. De vegades el desig imperialista ha estat justificat per un sentiment paternalista, com als Estats Units i altres estats colonialistes ha utilitzat el mateix argument per a justificar l'explotació exercida sobre altres nacions. I és curiós, arribats ací, veure com Eric Prat de la Riba, amb tants èxits en el magnífic anàlisi de les característiques nacionals de Catalunya, preposa una mena de imperialisme d'aquest tipus, amb l'excusa de voler que els pobles civilitzats s'expansioⁿⁱ sobre aquells que romanen endarrerits, per tal de civilitzar-los. És evident, el perill que aqueixa preposició comporta, de cs és fàcil imaginar l'us que pot fer-se un estat autàrtic d'una arma com aquesta, emprada com una excusa del seu exercici de domini. Segurament, que avui Eric Prat de la Riba modificaria aqueix argument de la qüestió.

El nacionalisme dels Estats autàrtics

El nacionalisme dels Estats pederesos ha significat: ànsies de domini, xenofòbia i a^{de}rrament dels drets de l'home. També hem ha evidenciat que l'explotació d'una nació per una altra comporta l'explotació de l'individu. I, si bé la Segona Guerra Mundial va posar fi a alguns dels més nefastos sistemes nacionals, encara en resten d'altres que poden resultar

tant més perilloses en quant s'amaguen sota els principis democràtics i far veure que lluiten per la llibertat i la justícia. En realitat, practiqueu tot allò que, diuen, voler combatre.

El concepte racionalista dels pobles petits

Ara bé, darrerament, els moviments vindicatius dels pobles africans i asiàtics, principalment, basant-se en el dret d'ésser lliures, ha ajudat a pesar en vigència el concepte del racionalisme tal com l'entengueren fa un segle els petits pobles d'Europa. Les nacions petites no tenen, ni poden tenir, ambicions imperialistes, mes tenen l'afany de fer prevaler llurs drets a existir com a pobles lliures. Ha us ací, de nos, que conjuntament amb

el despertar dels pobles culturalment endarrerits, s'inicia un moviment reivindicador de les antigues cultures minoritàries i, a Europa, ja no es pot parlar de la unitat, sense tenir presents les veus de les nacions minoritàries i liliptenes que lluiten per llur redreçament com a pobles i pel reconeixement de llurs drets. Aquesta actualització del racionalisme tolerant, respectuós, defensor de l'individu i que fonamenta la seva essència en la llibertat i la justícia, com a puntals per l'assoliment d'una millera real de la cordició humana, s'evidencia en l'especial atenció que mereix de part de l'O.N.U., del Consell de l'Europa, de l'U.N.E.S.C.O., del Vaticà (encíclica "Pacem in Terris"); he subratlla la formació d'organismes especials com l'"Associació Inter-nacional de llengües i cultures menacades" a Finlàndia, el "Consell Nacional de Defensa des llengües i cultures Regionals" a França (sense comptar aquelles organitzacions particulars nascudes al si dels propis països que lluiten per a redreçar-se: IKAS (Associació Basca de França) "Fondation Culturelle Bretonne", "Institut d'etudes Occitanes", l'"Om-nium Cultural", etc. etc.)

Si bé es deu quasi simultàniament en aquest segle els pre-núciaments dels pobles "subdesenvolupats" i els de les cultures minoritàries europees, l'energia motora és molt diferent en ambdós casos. Quan els pobles africans van començar a manifestar llur desig d'esdevenir lliures, els Estats colonialistes europeus els contestaren que per tal d'ésser lliures primer haurien d'esdevenir "nacions". Els pobles sense història no tenen identitat i per tant sense aqueixa cordició no tenen el dret a l'aspiració de poder gaudir d'aquelles prerrogatives que àdhuc els pobles més pobres d'Europa havien hagut d'aconseguir per ells mateixos. De tal manera els pobles

africans es van veure impel·lits a reclamar els seus drets dintre d'una estructura "racional", inclús en alguns casos aqueixes estructures representaven realitats multi-racionals o supra-racionals, com en el cas de Nigèria. ^{Tanmateix} Negats fins a la Segona Guerra Mundial aqueixes aspiracions no van trobar un camí de solució, ^{però} en lluitar contra les ideologies racistes dels nazis i ^{amb això} fascistes, descobriren la fórmula ^{adequada} per tal de aconseguir la lliberació.

En canvi, és el Mercat Comú europeu el que s'apareix com una sortida, per a la reivindicació dels drets de les petites nacions europees, tant per aquelles que ja han estat quasi totalment assimilades per algun Estat, com les que, com la nostra, fa anys que lluiten i es defensen per tal de subsistir.

"Europa": esperança de las cultures minoritàries

Si la unitat europea encarna les esperances dels grups ètnics minoritaris, a mida que es va perfilant els trets que hauran de constituir aquella unitat, hem comença a dubtar que les possibilitats trel·lucades, les quals farien viables les reivindicacions esmentades, arribin a qualificar. Perquè si està encarat al problema a base de constituir una Europa que resulti una unitat "racional", un cap amalgamats els "racionalismes autàntics dels grans Estats europeus, ^{tot} ha deixat i ignorant les petites nacions i les comunitats ètniques que viuen dins els Estats actuals. De tantes maneres, hem s'ha ocupat de demostrar la impossibilitat de crear una "Europa" unida prescindint del fet de la varietat ètnica. Per un costat he ha fet l'assagista occità Francesc Forta en un estudi titelat "Ethisme" i per l'altre en el magnífic llibre de Jordi Ventura "Les cultures minoritàries europees". Aquest darrer, jove historiador català, ens diu: "La varietat ètnica constitueix en si la substància d'Europa. No existeix i mai podrà existir un poble europeu. I "Europa" només podrà fer-se si hem té en compte el fet que és una àrea multiracial amb cultura i llengües diferents que constitueixen l'existència mateixa d'Europa". No obstant, a part dels debils prejudicaments, més o menys eficaces, dels organismes interracionals en pro de la defensa dels països petits, tantes les altres accions, sorgides al si de les pròpies nacions afectades, s'han produït d'una manera aïllada, respecte a criteris diferents, i sense una projecció definida vers una meta determinada.

Els pobles africa's, com a exemple

Si ter'em a observar, com a exemple, els pobles africa's, veurem que ha seguit u'a política diferent i, si estem amate'ts als resultats, molt més positiva. No hi ha dubte que les circumstàncies i intereses d'aquelles pobles són ^{ben altes} diferents d'aquells dels pobles europeus, però certs aspectes són comuns i poden servir e' les nostres meditacions sobre el camí a seguir.

Els pobles africa's van haver de revisar llurs idees polítiques, religioses, culturals, etc. i veure quines eren les que podien resultar comunes a tots ells. D'aquesta forma el "negrisme" hauria de prendre carta de naturalesa i perdre el to racista i, aleshores, ja no seria u'a raça setmesa i explotada, sinó un poble que com a característica més rellevant resulta que és africà. Nnamdi Azikiwe, un dels líders més importants del nacionalisme de l'Àfrica occidental, digué: "El meu país gemega seta un sistema que ^{ja que resulta} ^{que} ter'a impossible puguem desenvolupar plenament les nostres personalitats". Amb la idea de la "personalitat africana" la política nacionalista pren un altre aspecte i, aleshores, la lliberació nacional esdevé si més no de la lliberació africana. Mica en mica, han anat cercant d'establir una definició filosòfica d'allò que pot ésser comú a tots els pobles africa's i que pugués servir per a unificar el continent. Mes, cal assenyalar tot seguit que aqueixa unitat només té un valor utilitari. Val a dir, e' demostrar que existeix u'a "personalitat africana", estableix el fet d'u'a particularitat africana que els distingeix de la resta del món, i per tant els situa e' igualtat de condicions que als altres amplis grups humans, i a la vegada afirma u'a unitat bàsica dins les incalculables diversitats de la vida africana. De tal manera que, s'uneixen per a ésser ferts i poder gaudir, cada nació per separat, d'aquella independència i llibertat que per si mateixes difícilment haurien pogut assolir. Aquest dret resta establert a la "Carta d'Uíé" signada el 25 de Maig de 1963 a Addis Abeba, pels caps de trenta Estats africa's, e' l'article III, apartat 3, de la Declaració de Principis, que diu: (Els estats membres... solennement afirmen i declaren llur adhesió als següents principis) (3) respecte a la sobirania i integritat territorial de cada estat membre i a llurs drets inalienables a mantenir u'a existència i dependència

Qui hauria pogut preveure quize o vint anys enrera que a l'any 1963

s'aplegaria 32 Estats africans independents per a formular una Carta d'Unió, sobretot tenint en compte que 30 dels quals eren colònies en aquell moment?

Camí a seguir per les petites nacions europees

Aquest resultat mereix una atenció detinguda de part dels grups nacionals minoritaris. Naturalment que les característiques geogràfiques, polítiques, econòmiques i socials són completament diferents a l'Àfrica i a Europa, mes no dubto que una acció mancomunada de part de les petites comunitats europees hauria de donar uns fruits similars a les africanes. Molt més si tenim present que la majoria de les nacions llatines europees són posseïdores d'una cultura milenària i algunes d'elles, a través de la seva història, han demostrat capacitat suficient per a menjar llurs destins.

Ja funciona un organisme coordinador que és l'Unió Federal de les Comunitats Europees, amb seu a D'Amsterdam. Caldria, doncs, unificar propòsits i iniciar una acció teàtica, utilitzant tots els mitjans que calguessin. Es clar, que a l'Àfrica ha estat necessari fer ús de la força i dubto molt que en les actuals circumstàncies es pugués utilitzar un mitjà similar a Europa. A l'Àfrica hi ha hagut una superioritat en homes, uns determinats accidents topogràfics, que han situat les tropes dels països dominadors en un grau d'inferioritat, malgrat l'avantatge de l'armament modern. No obstant això, allò que ha pesat més en l'assoliment dels resultats finals, ha estat la voluntat comuna dels pobles africans de voler ésser lliures.

Les condicions actuals a Europa, són propícies per forçar la incorporació del tercer món dels pobles petits en la nova estructura multinacional i, si descartem l'utilització de la força, solament una acció política constant, utilitzant tots els ressorts i medis legals, posant en marxa un pla d'acció passiva, podrà donar resultats positius; sigui quin sigui l'actitud que es pregui, cal que sigui immediata, reiterada, i cal que sigui duta a terme per tots els pobles units i treballant a l'hora.

LA INTEGRACIÓ NACIONAL DELS PAÏSOS CATALANS

Principals aspectes a considerar

Si les conclusions anteriors poguessin tenir certa validesa, Catalunya

hauria de preparar-se --igual com ho haurien de fer les altres petites nacions-- i hauria de solucionar primerament ^{doncs} els problemes interns. És important que s'esbossi un programa que defineixi bàsicament les característiques nacionals. Això podria ésser excluint dels plans econòmics, religiosos, socials i polítics, els quals es podrien tractar "a posteriori". Allò que caldria atendre primerament són els punts que ens uneixen amb els altres pobles que es troben en situació semblant a la nostra, per tant, afegir els conceptes darrerament esmentats d'entrada dificultaria les tractatives i podria crear friccions que resultarien negatives. Aquest mateix criteri s'hauria d'utilitzar per tractar la cosa interna. ^{cap hàgim assolit}

A casa nostra ha primat una actitud, les conseqüències de la qual han estat nefastes per a l'assoliment d'aquells propòsits que constituïen, en el fons, la base per a la solució de tots els altres problemes. En general, podríem dir que s'ha discutit primerament el repartiment de les llibres, abans que ^{el} pla per a ar-les a caçar. I crec que això encara succeeix actualment, sobretot a l'exili. Que això passés a l'època de la nostra Renaixença, podia ésser justificat, mes en el moment actual resulta inadmissible. Després de tants d'anys de trobar-se assimilats a la vida espanyola, en general, es comprèn que les idees nacionalistes relatives a Catalunya fossin mal compreses i causessin els efectes que tots coneixem en la gent d'aquella època. Adhuc hem d'acceptar que aquelles divergències de conceptes fonamentals arribessin a tenir vigència fins abans dels 39 per a determinats sectors. Donar una ullada a la història del catalanisme afermava aqueixa justificació. Avui, després de tot el que ha passat al món, després de les revisions crítiques de la Història i de totes les idees polítiques, socials, econòmiques i religioses, de part de científics, polítics, historiadors, etc., no resulta tan fàcil acceptar una justificació per aquella gent que no ha evolucionat, per aquella mentalitat que roman ancorada als anys trenta.

Vol dir, doncs, que una de les tasques més urgents a fer és unificar criteris, per tal que els Països Catalans pugui presentar-se en aqueixa unió de cultures minoritàries europees en bloc. Cal deixar per a un altre moment l'escatir si el valencià i el balear s'han d'anomenar així o d'una altra manera i si la Història de Catalunya s'ha d'estudiar deslligada de la de València i les Balears. El que cal establir és que tots plegats parlem una mateixa llengua, amb les conseqüents varietats dialectals, i que tots estem embarcats vers un destí comú, com a grup ètnic diferenciat. Tampoc serà

questió, ara, de veure si el govern dels Països Catalans haurà d'ésser comunista o demòcrata cristià ^{donar} i --es pot presentar el cas que quan s'arribi a aconseguir allò que desitgem, aquestes formes de govern estiguin fora de la realitat com ja ho està avui les dretes i les esquerrès -- i per consegüent tampoc caldrà preocupar-se si la religió serà estatal o no, ni si l'economia serà dirigida o lliure. Només hi ha una cosa en la qual és fonamental ^{que} estiguem tots d'acord: que Catalunya, els Països Catalans, o el ^{que} nom que vulguem donar-li, és una nació que vol ocupar un lloc en el món modern, respectada i recol·leguda com a tal, amb tots els drets que li corresponen. Si estem d'acord en això, un cop hàgim assolit aquella posició, ja ens restarà temps per a cercar el camí que millor s'adigui al nostre ésser, per tal de governar-nos com calgui. Això no vol dir que no s'hagi d'estar preparat. Al contrari, cal que es formi polítics, economistes, etc. per tal que, arribat el moment, comenci a funcionar la maquinària que faci possible aquella recerca.

Arribar a posar-nos d'acord sobre aqueix principi que he gitat, no serà una tasca fàcil, mes crec que si no som capaços d'arribar en aqueix acord, no cal que continuem endavant. Tampoc no podem esperar que un altre ho faci per nosaltres. Per tant, l'acció ha d'iniciar-la els catalans conscients, sigui quin sigui l'estament que ocupi, i les idees que tingui, i ha d'efectuar-la amb equip. Ha arribat l'hora que comencem a treballar orgànicament i organitzadament. Això, que tot just sembla es començar a fer en el terreny de la cultura, és necessari deegar-ho en un terreny, diguem-ne, polític. La primera etapa ja ha estat acomplerta. S'ha aconseguit subsistir i hem de reconèixer que els resultats d'aquells primers passos donats gairebé intuitivament pels intel·lectuals catalans, d'una manera personal i aïllada, són els més positius que s'han obtingut després de la malsonada guerra civil.

Revisió esquemàtica de allò realitzat després del 1939

Acabada la guerra, a casa nostra plora el silenci. Tota una generació a mig formar s'atura davant un abisme insordable, davant els ports esforçats que significaven les velles i les més joves generacions que es perden pels camins de l'exili. I aleshores, aqueixa generació es clou dins aquell silenci, com una larva, fins a retrobar l'essència.

Els homes de l'exili, desanrelats, amb el pes d'una derrota i justa damunt les espatlles, han d'iniciar la lluita per la vida. Després, potser massa esperançats en un retorn proper a la Pàtria, no logren amalgamar els criteris dispars, per tal de presentar un pla de lluita orgànic que això fos necessari. Han hagut de passar una pila d'anys i, sols darrerament, els vincles amb l'interior han començat a fer-se forts, però malhauradament tot està per fer. No voldria semblar injust, ni tracto de jutjar ni-gú. Procuro analitzar els fets objectivament i per això cal assenyalar allò positiu que es presenta l'exili. Han conservat els "Jocs Florals" i els han utilitzat com arma "política", i durant tots aquests anys ha estat la forma més pràctica de fer conèixer el problema català al món. Han editat llibres catalans, que a casa nostra ni tan sols es podia parlar en català; han mantingut publicacions periòdiques i han fet una pressió constant prop els organismes internacionals --ONU UNESCO, etc.-- que sens dubte ha servit per a que la seva intervenció fes afluir una mica més el dogal al règim de Franco.

A l'interior, després d'uns anys, s'obre la crisàlida i, al redós d'alguns intel·lectuals tornats de l'exili, s'apleguen els joyes que iniciaràn el redreçament. Naturalment que les circumstàncies no permeten més que fer una tasca cultural, però sempre encaminada al manteniment de l'esperit de Catalunya. Si tenim presents tots els aspectes d'aquell moviment de resistència i els factors ambientals on s'ha desenvolupat, haurem de reconèixer el valor que té per a la nostra Pàtria. Els resultats els tenim a la vista.

Ara, per primer cop, s'està tractant de coordinar ^{les} activitats de l'interior i les que realitzen els catalans arreu del món en una forma racional i organitzada, si bé sempre en el terreny cultural. Més, però, un aspecte fonamental i és el de caràcter polític --polític en un sentit ampli de la paraula-- val a dir, que això mateix que es vol fer en el camp de la cultura, és imperatiu es faci també amb una intenció política.

Conclusions

La situació internacional actual em fa creure que, com deia abans, el moment és propici, més crec, igualment, que els esdeveniments es produïxer a una velocitat extraordinària i correm el risc de perdre el tren

si no actuem amb aqueixa mateixa celeritat. El canvi dels homes que governen qualsevol dels Estats poderosos, pot desencadenar, a la vegada, un canvi en la política internacional que desbarati tots els nostres projectes.

En resum, el tercer món dels pobles petits pot jugar un paper important i vital en el futur de la humanitat. Els Països Catalans, de cultura mil·lenària, que tant pàgines escrivieren en la Història del món de l'Edat Mitjana, i sempre amb un esperit liberal, no poden romandre barrejats de la Història moderna. A nosaltres, els catalans d'avui, ens pertoca evitar que això succeeixi. Tots, cadascú en el seu lloc, hem d'acomplir un deure que és una responsabilitat ineludible. Però haurem de fer-ho units. Primerament, units nosaltres i després, unitats amb els altres pobles minoritaris d'Europa.

Juliol, 1964